

TISZTELETJEGGYEL

Elhanyagolt zenekarok

*Leváltották a mestert
a legpatinásabb szimfonikus zenekar éléről.*

Ez Oroszországban történt, a mestert Jevgenyij Szvetlanovnak hívják, a zenekar pedig a híres moszkvai akadémiai együttes. A Putyin-kormányzat a jelek szerint a kulturális területen sem tétlenkedik: figyel, nyomul és intézkedik – ha kell, drasztikus lépésekre szánja el magát. Az élő legenda, a 75. évébe lépett mester elküldésének hivatalos indoka: elhanyagolta zenekarát. Igazából nem tudni, így volt-e, ám a fogalmazásmód gondolkodóba ejtheti az embert: mikor elhanyagolt egy szimfonikus zenekar?

Így, 2000 tavaszán, amikor két élvonalbeli orkeszter körül is összegyülekeztek a viharfelhők, Budapesten sem teljességgel indokolatlan fölvetni ezt a kérdést. A filharmonikusoknál miniszteri biztos tevékenykedik, a Fesztiválzenekart pedig az utóbbi hetekben a tételes megszűnés réme is fenyegette. A két krízishelyzet között nagyságrendi különb-

ség van, ám aligha téved sokat, aki azt állítja: a felszín alatt rejtőző, a válságot kiváltó okok sok tekintetben megegyeznek.

A Fesztiválzenekar a tavaly év végi – komikus elemeket sem nélkülöző – Váci utcai sztrájkot követően tovább rohant a szakadékbba. A hajdani fegyvertársak – a zenekari alapítvány és a főváros vezetése – kigyót-békát kiabáltak egymásra: az érdekszövetség végérvényesen felbomlani látszott. Néhány meglepő vargabetű után azonban kiderült: Fischer mester érdekérvényesítő képessége még vert helyzetben is sokkal kecsesetebb, mint a legtöbb hazai pályatársáé – az a zsarolási hadművelet, amelyben saját személyének magyarországi bojkottja jelentette a legfőbb adut, egyelőre nem tűnik minden eredmény nélkülinek. Igaz, a Zeneakadémián ukrán beugró kénytelen dirigálni a Fesztiválzenekart, de nem volna tanácsos mérget venni rá, hogy Fischer Iván nem

veszi többé – akár már idén – a karmesteri pálcát hazai földön a kezébe.

Nem jár azonban helyes úton, aki úgy vélekedik: csupán afféle primadonna-allűrökről van szó. Kemény szervezeti és finanszírozási válság ez a javából. A fővárosi költségvetők mostanára (hogy miért nem korábban, azt ne firtassuk) megelégtettek, hogy csupán a fejőstehen szerepét szánják nekik, és az alapítványi szisztémán keresztül nem képesek közvetlenül érvényesíteni akarataikat a zenekart érintő legalapvetőbb vonatkozásokban sem. Ezt az anomáliát az első pillanattól látni lehetett, ám az elitegyüttest tömjénező általános eufória elfedte a fundamentális érdekütközést. Az elitfilozófia – a szakmai, hivatásbeli kiválóságon kívül, amely viszont épp az eltérő külhoni koncertfeltételek miatt más zenekarokkal nehezen összevethető – arra épült, hogy a kiemelkedő művészi teljesítményhez kiemelkedő javadalmazás is társuljon. A politikai és gazdasági klíma változásával ez a hallgatólagos alku rendült meg. Hasztalan születik tehát bármily megnyugtatónak látszó kompromisszum esetleg a 2001-től esedékes, más formájú alapítványi működésről: ha

Kié a fészek és kié a tojás

*Ki és milyen arányban fizeti a Budapesti Fesztiválzenekart? Milyen intézményi keretek között lehet és kell léteznie az együttesnek? Kik bűnhődnek az 1992-es szerződés több pontatlanságáért? Tájékoztató jellegű beszélgetés
Körmendy Ferencsel, a Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottságának elnökével.*

– Mielőtt egy április 13-án, 14 órakor érvényes helyzetelemzést kérnék a Budapesti Fesztiválzenekarral kapcsolatban, az együttes körül kialakult helyzetről, szeretném a „Zenekar” olvasóit informálni, hogy a Fővárosi Önkormányzat felelősnek érzi-e magát a dolgok jelenlegi állása miatt, ami részben összefügg Nemes Lászlónak az együttes élére történő igazgatói kinevezésével?

– Felelősséget és lelkiismeret furdalást pusztán azért érzek, mert két és fél évig hagytam, hogy ne legyen kinevezett igazgatója a Budapesti Fesztiválzenekarnak. Ez alatt az idő alatt ugyanis gyakorlatilag teljes fővárosi kontroll nélkül működött a zenekar, hallgatólagosan egy törvénytörő helyzetet fogadtunk el. Annak reményében engedtuk ezt meg magunknak, hogy közben, a főváros és a zenekari alapítvány kö-

zött folyó tárgyalások során megoldódik egy sor vitás kérdés. Olyanok például, mint amilyen a közhasznú társasággá való átalakulás. Annyiban tehát nem lehet ez a helyzet a mi felelősségünk, hogy a törvény betűje és szelleme szerint igazgatót választottunk egyik intézményünk élére.

– Ha több mint két évig nem volt kinevezett igazgatója az együttesnek, mi volt Körner Tamás szerepe?

– Körner Tamás 1992-től 1996-ig kinevezett igazgató volt. Második ciklusát, amely 1996 október 1-jétől 2000 szeptember 30-ig szólt, már 1996 őszén lemondással kezdte. Ettől a pillanattól kezdve folyamatosan hosszabbítottuk kinevezését, mígnem ki kellett már írunk a pályázatot. Arra egyedül ő jelentkezett, bejött az ülésre és elmondta, mely feltételekkel nem ért

egyedül (ezek különböző javadalmazási pontok voltak). Háromszor kérdeztem meg, hogy kifogásait a pályázat visszavonásaként kell értenünk? Három nyakatekert választ adott, mire meg kellett szavaztatni a Bizottságot és végeredményként az került a jegyzőkönyvbe, hogy a jelölt visszalépése miatt a pályázat eredménytelen.

Ezt az áldatlan helyzetet számoltuk most fel. Nemes László volt az egyetlen jelölt, kitűnő dolgozatot írt, Fischer Iván a hozzászólás, illetve a kuratóriumi tagokhoz intézett levelében – a jelölt pályázatának számos aktualitását visszaigazolván – sem Nemes László alkalmasságát vonta kétségbe, hanem mint „nem aktuálisat” kérte a Bizottságot az igazgatói kinevezés döntésének elhalasztására. Ezt nem tehetjük, mert a Kulturális Bizottság nem akart tovább

fennmarad az anyagi értelemben vett (hazai viszonyok között értendő) pozitív diszkrimináció, az a zsaroló potenciált is óhatatlanul tovább örökítheti.

Bérfeszültségre kultúrpolitikát építeni – nem kifejezetten európai megoldás. Nem tehet róla az ember: a politikai döntésekkel (vagyis nem szerves úton) létrejövő sztáregyüttesek meg a vele járó sztárgázsik a proletárdiktatúra kulturális kirakatpolitikájára, propagandisztikus szándékú protekcionizmusára emlékeztetik. Miközben persze tudván tudjuk: a magas kultúrában – így a komolyzenében is – a legkevésbé sincs helye egyenlősdierek, a kiválasztódást azonban naív módon művészeti berkeken belüli, s nem azon kívüli pályákon tartjuk ideálisnak. Lehetséges, hogy ez az ideál három dimenzióban nem is létezik.

A politikai színezetű döntésekre emlékeztet például egy régi személyi egybesés is: annak idején Kocsis Zoltán – a Fesztiválzenekar akkori művészeti vezetője – javasolta: legyen a Fesztiválzenekar alkalmi társulatból állandó együttes. Ma épp az ő pozíciói látszanak megrendülni a filharmonikusok élén – egyes ér-

telmezések szerint nem függetlenül attól, hogy az állam esetleg mégis a Fesztiválzenekarnak dobna inkább mentőövet, míg az állami zenekart a második sorba szorítaná vissza.

Ez a forgatókönyv nem tűnik valószínűnek. Edvi Péter kormánybiztos – aki a gyermekmentés után most a zenekarmentéssel próbálkozik – sokkal inkább menedzserként, mint afféle felszámolóként fogott munkához. A vele szemben támadt ellenérzéseket is ez okozza. Indokolt lépés ugyanis, hogy például rovincsoljon az országban szanaszét használt, de a zenekari leltárban szereplő hangszerek dolgában, ám ha ez a rovincs magukat a zenészeket érinti, azok joggal vethetik fel, hogy megkülönböztetett bánásmódra érdemesek. Igaz ez még akkor is, ha valóban előfordult egyszer-mászor, hogy betegszabadságuk alatt más zenekarokban játszottak, netán hahniztak – a májusra tervezett „selejtező meghallgatás” viszont ez esetben is diszkriminatív, szakmailag pedig megalázó. S megalázó marad annak ellenére is, ha szakmai körökben osztják a miniszteri biztos véleményét: a százegynéhány zenekari tag tizedrésze

valóban nem felel meg egy reprezentatív európai szimfonikus társulat művészi mércéjének.

A két „válságzenekar” történetének – melynek végére még korántsem került pont – közös vonása, hogy a finanszírozás bizonytalanságai összefonódtak a szakmai és hatalmi kompetenciaküzdelmekkel. Az évek során elmosódott (vagy épp újraértékelődött), mi a dolga a zenekarvezetőnek, a fenntartónak, az érdekvédőnek. A generális megélhetési bizonytalanság kiszolgáltatottá tette a művészi munkát végzőket, a nyomott bérszínvonal elcsábíthatóvá az európai vagy ázsiai kulturális piacon „forgalomképes” zenészeket. Egyelőre nyomát sem látni például átfogó komolyzenei „országképek” – addig pedig, míg ez meg nem születik, ennek a financiai konzekvenciáit sem lehet levonni. Szimfonikus zenekarainkat – tisztelet a gyér kivételnek – fenntartóik elhanyagolták, de ennek a mulasztásnak egyelőre nincsenek személyre szóló következményei. Lehet, hogy egyben-másban volna okunk tanulni az oroszoktól?

Csontos János

fenntartani egy mulasztásos törvénysértéses helyzetet. A törvények értelmében Nemes László megkapta kinevezését.

Igaz, hogy a Főváros és a Zenekar között 1992-ben létrejött megállapodás értelmében a zenekari igazgatót a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága nevezi ki a kuratórium javaslatára. A javaslattevő jog egyébként az alkotmány szerint vétőjog is jelent. Ez azonban pontatlan megfogalmazás, amely pontatlanságában törvénysértő és törvényellenes, mivel semmilyen külső szervnek nem lehet vétőjoga egy fővárosi intézményt illető bármilyen kinevezéssel szemben. A kinevezési folyamatot a Bizottság teljesen szabályszerűen és szakszerűen játszotta végig, az Alapítványtól ezzel szemben a mai napig nem kaptam olyan hiteles dokumentumot, amely az Alapítvány mint testület álláspontját tartalmazná – tudomásom szerint a testület nem is ült össze, nem véleményezték a dolgot és nem is szavaztak róla. Arról sincsen semmilyen dokumentum, hogy valójában hányan, milyen formában nyilvánítottak véleményt. A Bizottság tehát a mai napig nem ismeri a kuratóriumi testület álláspontját, pedig többször igényeltük, sőt sürgettük is azt.

A mai napi helyzetet a Fővárosi Közgyűlés április 6.-i, kilenc pontos döntésora tartalmazza, ami felkéréssel fordul az Alapítványhoz és jelenleg az erre adandó választ várjuk. Elindult tehát a kommunikáció, hogy miként születik majd meg a válasz nem tudhatom, mert tavaly novemberben lemondtam kuratóriumi tagságomról. (1. melléklet)

A Főváros egyértelműen deklarálta, hogy fontosnak tartja a Fesztiválzenekar fennmaradását, pontosan nyilatkozott, mennyi pénzt tud a zenekar működésére szánni, és arra kéri az Alapítványt, hogy az 1992-ben kötött együttműködési keretszerződés összes törvénysértő pontját szüntessük meg. Ennek legcélravezetőbb módja a régi szerződés megszüntetése és egy új létrehozása. (2. melléklet)

– Ön szerint is erőteljesen megváltozik a Fesztiválzenekar arculata, ha Fischer Iván nem hajlandó többé vezényelni az együttest? Azt is rebesgetik, hogy már új jelöltje van az ílymódon esetleg megüresedő karmesteri pulpitusnak.

– Fischer karnagy úr sem mint zeneigazgató, sem mint karmester nem akar lemondani, csak fölfüggeszti magyarországi mű-

ködését. Én ezt úgy értelmezem, hogy egy bizonyos állapot bekövetkeztéig nem kívánja a Fesztiválzenekart Magyarországon vezényelni. A zenekar igazgatójának ugyanakkor kötelessége gondoskodni az évad terv szerinti biztonságos lebonyolításáról, amihez szükség van karmesterre is. Nemes Lászlónak meg kell tennie a szükséges lépéseket az itthoni koncertekért. Ez független Fischer Iván jogállásától.

– Mekkora presztízsvesztést jelent a Fővárosi Önkormányzatnak ez az áldatlan állapot?

– Semekkorát, hiszen a mi oldalunkon semmilyen változás nem következett be. Nem hogy eleget tettünk a kétoldalú megállapodásnak, de annál sokkal többet is nyújtottunk az együttesnek. Előre, átláthatóan biztosítottuk minden évre a költségvetési fedezetet. Egyetlen dolog okozhatna presztízsvesztést: ha elmaradnának a hangversenyek. Sajnálatos, hogy a történet idáig fajult.

– Mikor vették észre, hogy az 1992-es szerződésben pontatlanságok vannak? Mikor észlelték, hogy ezek gondokat okozhatnak? Folyamatosan jelentkeztek vagy egyszerre, egy adott pillanatban támadtak fel ezek a gondok?

1. melléklet – a Budapesti Fesztiválzenekar Alapítványának Kuratóriuma a személyi változásokkal 1993 és 2000 között.

1993/1994 43 tag	1994/1995 44 tag	1995/96 43 tag	1996/97 43 tag	1997/1998 27 tag	1998/1999 27 tag	1999/2000 21 tag
	Régi új	Régi új	Régi új	Régi új	Régi új	Régi új
Akar László	Akar László	Akar László	Akar László	Akar László	Akar László	Dr. Asbóth Domonkos
Ascher Tamás	Ascher Tamás	Ascher Tamás	Ascher Tamás	Dr. Baán László		Dr. Bánlaki György
Dr. Baán László	Dr. Baán László	Dr. Baán László	Dr. Baán László			
Babarczy László	Babarczy László	Babarczy László	Babarczy László	Babarczy László	Babarczy László	Babarczy László
Balassa Péter	Balassa Péter	Balassa Péter	Balassa Péter	Bokros Lajos	Bokros Lajos	
Baló György	Baló György	Baló György	Baló György			
Bod Péter Ákos	Bod Péter Ákos	Bod Péter Ákos	Bod Péter Ákos			
Bors Jenő	Bors Jenő	Bors Jenő	Bors Jenő	Bors Jenő	Bors Jenő	
Donáth László	Donáth László	Donáth László	Donáth László	Donáth László	Donáth László	Donáth László
Erdély Zs. Gábor	Erdély Zs. Gábor	Erdély Zs. Gábor	Erdély Zs. Gábor			
Feuer Mária	Feuer Mária	Feuer Mária	Feuer Mária	Feuer Mária	Feuer Mária	Feuer Mária
Fodor Gábor	Fodor Gábor			Gedényi Ildikó	Gedényi Ildikó	Gedényi Ildikó
Forrai Katalin	dr. Kádár Béla	dr. Kádár Béla	Dr Kádár Béla	Halustyik Anna	Fodor Gábor	Fodor Gábor
Gedényi Ildikó	Gedényi Ildikó	Gedényi Ildikó	Gedényi Ildikó			
Dr. Glatz Ferenc	Dr. Glatz Ferenc	Dr. Glatz Ferenc	Dr. Glatz Ferenc	Dr. Glatz Ferenc	Dr. Glatz Ferenc	Dr. Glatz Ferenc
Dr. Győző Gábor	Dr. Győző Gábor	Dr. Győző Gábor	Dr. Győző Gábor	Dr. Győző Gábor	Dr. Győző Gábor	Dr. Győző Gábor
Dr. Henye Nándorné	Dr. Henye Nándorné	Dr. Henye Nándorné	Dr. Henye Nándorné			
Dr. Hubényi Ernőné	Dr. Hubényi Ernőné	Dr. Hubényi Ernőné	Dr. Hubényi Ernőné	Dr. Hubényi Ernőné	Dr. Hubényi Ernőné	
Dr. Iványi György	Dr. Iványi György	Dr. Iványi György	Dr. Iványi György	Dr. Iványi György	Dr. Iványi György	Dr. Iványi György
Jeney Zoltán	Jeney Zoltán	Jeney Zoltán	Jeney Zoltán			
K. Varga Mihály	K. Varga Mihály	K. Varga Mihály	K. Varga Mihály	K. Varga Mihály	K. Varga Mihály	K. Varga Mihály
Kepecs Gábor	Kepecs Gábor	Kepecs Gábor	Kepecs Gábor			
Klenjanszky Tamás	Klenjanszky Tamás	Klenjanszky Tamás	Klenjanszky Tamás	Madarász Aladár	Madarász Aladár	Madarász Aladár
Koppány Zoltán	Mosonyi György	Mosonyi György	Mosonyi György	Mosonyi György	Mosonyi György	Mosonyi György
Körmendy Ferenc	Körmendy Ferenc	Körmendy Ferenc	Körmendy Ferenc	Körmendy Ferenc	Körmendy Ferenc	Körmendy Ferenc
Lengyel Márton	Lengyel Márton	Lengyel Márton	Lengyel Márton			
Lenk Géza	Lenk Géza	Lenk Géza	Lenk Géza			
Dr. Marschall Miklós	Dr. Marschall Miklós	Dr. Marschall Miklós	Dr. Marschall Miklós	Dr. Marschall Miklós	Dr. Marschall Miklós	
Marton László	Marton László	Marton László	Marton László	Marton László	Marton László	Marton László
Mihály András	Mihályi Gábor	Mihályi Gábor	Mihályi Gábor	Mihályi Gábor	Mihályi Gábor	
Németh G. Béla	Németh G. Béla	Németh G. Béla	Németh G. Béla	Nagy Károly	Nagy Károly	Nagy Károly
Palkó Péter	dr.- Téglássy Tamás	dr.- Téglássy Tamás	dr.- Téglássy Tamás			
Dr. Rabár Ferenc	Dr. Rabár Ferenc	Dr. Rabár Ferenc	Dr. Rabár Ferenc	Dr. Rabár Ferenc	Dr. Rabár Ferenc	
Rigó László	Rigó László	Rigó László	Rigó László			
Somfai László	Somfai László	Sívó Imre	Sívó Imre	Sívó Imre	Sívó Imre	Sívó Imre
Soproni József	dr. Sugár András	dr. Sugár András	dr. Sugár András	dr. Sugár András	dr. Sugár András	
Szöllősy András	Szöllősy András	Szöllősy András	Szöllősy András			
Terták Elemér	Terták Elemér	Terták Elemér	Terták Elemér	Terták Elemér	Terták Elemér	Terták Elemér
Vas Pál	dr. Széles Zsuzsa	dr. Széles Zsuzsa	dr. Széles Zsuzsa			
Wilheim András	Wilheim András	Wilheim András	Wilheim András			
Zelinka Tamás	Zelinka Tamás	Zelinka Tamás	Zelinka Tamás	Zelinka Tamás	Zelinka Tamás	Zelinka Tamás
Zombor Gábor	Zombor Gábor	Zombor Gábor	Zombor Gábor	Zombor Gábor	Zombor Gábor	Zombor Gábor
Zsámbéki Gábor	Zsámbéki Gábor	Zsámbéki Gábor	Zsámbéki Gábor	Zsámbéki Gábor	Zsámbéki Gábor	
dr. Zemplényi Ferenc	dr. Zemplényi Ferenc	dr. Zemplényi Ferenc				

A Fővárosi Közgyűlés 2000. április 6-i rendkívüli ülésének határozatai
(előzetes munkaanyag alapján összeállítva a 2. napirendi pontban foglaltakat)

2. melléklet:

H a t á r o z a t

1.) A Fővárosi Közgyűlés kifejezi határozott szándékát a Budapesti Fesztiválzenekar, mint kulturális érték fenntartásában való további részvételre. A továbbiakban részletezett minden egyes lépését ez a szándék vezérli.

2.) A Budapesti Fesztiválzenekar további stabil működésének biztosításához egy alapjaiban új megállapodás kidolgozását javasolja a Budapesti Fesztiválzenekar Alapítványnak, amely

- a felek egyenrangúságán alapul,
- legalább középtávú,
- jogi és pénzügyi tekintetben zárt rendszerű,
- normatív és
- a fővárosi intézmény-finanszírozási rendszerhez kapcsolt.

Az új alapokon való együttműködéshez el kell kerülni az 1992. évi szerződésben rejlő értelmezési, alkalmazási problémákat, ezért javasolja az Alapítványnak az 1992. évi keretszerződés közös megegyezéssel, 2000. május 31-i hatállyal történő megszüntetését és felkéri, hogy a 2000. április 6-i Fővárosi Közgyűlési határozatban (3. Pontban) megjelölt tárgyalások megkezdéséig tegyen ilyen tartalmú jognyilatkozatot. Felhatalmazza a főpolgármestert, hogy az Alapítvány ilyen tartalmú nyilatkozata esetén a Fővárosi Önkormányzat részéről ugyanilyen tartalmú nyilatkozatot adjon ki.

Határidő: azonnal (az Alapítvány megkeresését illetően), 2000. április 15. (a Fővárosi Önkormányzat részéről kiadandó nyilatkozatra)

Felelős: dr. Demszky Gábor

3.) Úgy dönt, hogy amennyiben az Alapítvány a 2000. április 6-ai Fővárosi Közgyűlési határozatban (2. pontban) foglalt tartalmú jognyilatkozatot tesz, felkéri az Alapítvány Kuratóriumát, hogy haladéktalanul kezdjen tárgyalásokat az Alapítvány és az Intézmény között kötendő olyan rövid távú megállapodásról, amely képes kezelni a következő (2000/2001 évi) szezon feladatait. E megállapodásnak ki kell terjednie a szezon koncertprogramjára és a források biztosítására, a művészeti vezetés autonómiájának biztosítására, a forrásokat illetően figyelembe véve, hogy a főváros a jelenlegi költségvetési helyzetben nem lát lehetőséget a fővárosi támogatás megemelésére.

Határidő: 2000. április 15. (a tárgyalások megkezdésére)

Felelős: dr. Demszky Gábor

4.) A kialakult helyzet kezelésére a 2000. április 6-ai Fővárosi Közgyűlési határozatban (2. pontban) rögzített elvek alapján működő, válságkezelő munkacsoport létrehozását kezdeményezi és felkéri az Alapítvány Kuratóriumát, hogy képviseltesse magát a

munkacsoportban. Arra való tekintettel, hogy a Budapesti Fesztiválzenekar jelentős nemzeti értéket képvisel, felkéri a nemzeti kulturális örökség miniszterét is, hogy delegálja képviselőjét a munkacsoportba.

Határidő: a Közgyűlés döntésétől számított 8 nap

Felelős: dr. Demszky Gábor

5.) Mivel a Fővárosi Önkormányzat kiemelkedő fontosságúnak tartja a következő koncertévad zavartalan lebonyolítását, felhívja az Alapítványt, hogy a 2000/2001 évi hangversenyévad alapítványi részről teljesítendő (a jogszerűen az intézményt megillető bevételeken felüli) fedezetének rendelkezésre állását kötelezettségvállalásokat lehetővé tevő megfelelő formában igazolja.

Határidő: 2000. április 21. (az igazolásra)

Felelős: dr. Demszky Gábor

6.) Úgy dönt, hogy amennyiben az Alapítvány nem tesz az 1992. évi szerződés megszüntetését célzó jognyilatkozatot, és felszólítás ellenére sem tesz maradéktalanul eleget szerződésben foglalt – a zenekar zavartalan működését biztosító – kötelezettségeinek, illetve nem igazolja 2000. április 6-ai Fővárosi Közgyűlési határozatban (5. pont) szerinti források rendelkezésre állását, felkéri a főpolgármestert, hogy az Alapítvány szerződésszegése miatt a szerződés megszüntetéséhez a lépéseket tegye meg.

Határidő: feltételektől függően

Felelős: dr. Demszky Gábor

7.) Felkéri a főpolgármestert, hogy a Közgyűlés fenti döntéseiről tájékoztassa az Alapítványt.

Határidő: azonnal

Felelős: dr. Demszky Gábor

8.) Úgy dönt, hogy az együttműködésre vonatkozó tárgyalások meghiúsultak – mivel a Budapesti Fesztiválzenekar jelentős nemzetközi értéket képvisel –, a válságkezelő csoport dolgozzon ki új konstrukciót a Budapesti Fesztiválzenekar jövőjének biztosítására, valamennyi ebben szerepet vállalni szándékozóval együttműködve. Felkéri a főpolgármestert, hogy az egyeztetések eredményétől függően terjesszen döntési javaslatot a Közgyűlés elé.

9.) Felhatalmazza a főpolgármestert, hogy az egyes döntésekben szereplő feltételek bekövetkezése esetén tegye meg a szükséges jognyilatkozatokat és egyéb jogi lépéseket, illetve szólítsa fel az Intézmény vezetőjét a maga hatáskörében hasonló lépések megtételére.

Határidő: az egyes feltételek bekövetkezését követően azonnal

Felelős: dr. Demszky Gábor

– Akkor én egyszerű képviselőként bábkodtam a körül a szerződés körül, amely egészen más törvényi közegben született meg, mint amilyennel ma kell számolnunk. Más volt a szponzori mentalitás és az az időszak kulturális szempontból a főváros hőskora volt. Sokkal nagyobb figyelem esett tehát a kulturális ötletek tényére és kivitelezésére (lásd a színházi szféra újításait, a Fesztiválzenekar sorsát), mint a működés jogi, szervezeti és pénzügyi körülményei-

re. Fontosabb volt maga a kulturális cél, mint a megvalósításához vezető út. Az évek során bizonyosodott be, hogy éppen a lefektetett út veszélyezteti a célok megvalósulását. Rossz, szakszerűtlen, pontatlan, nem elég rugalmas, nem elég egyértelmű a szóban forgó szerződés sem. Addig azonban nincs probléma, ameddig a szerződő felek jóban vannak egymással. Ez olyan, mint a házasság. Ha jó a házasság, nincsenek alapvető anyagi viták. Amikor romlani

kezd a házasság, alapvető evidenciákon kezdenek el vitatkozni. Mi sem foglalkoztunk a szerződés pontatlanságaival, ameddig azok a kulturális célok, amelyek jegyében a zenekart a főváros szárnyai alá tettük, gond nélkül megvalósulhattak. A bajok akkoriban kezdődtek, amikor megbomlott a finanszírozási egyensúly. Akkor kezdett mindenki vizsgálódni: mi kinek a kötelessége, ki mit szegett meg? Akkor kiderült, hogy nincs olyan pontja a szerződésnek,

ami ne vérezne több sebből. Számon kérni a hibákat most már értelmetlen lenne, hiszen minden pontatlansága ellenére ez a szerződés éveken át működtette a zenekart. A szerződés nem helyettesíti a szerződő felek között lévő (vagy már nem lévő) bizalmi légkört. A bizalmi légkör pedig megbomlott. Ehhez az is hozzájárult, hogy az eredeti konstrukció, amire az együttműködés épült, két művészeti vezetőt tételezett, név szerint Fischer Ivánt és Kocsis Zoltánt. Kettejük nevéhez, mint szíami ikrekéhez fűződtek a korábbi sikerek is. Ahogy a szponzorok egy köre, mi is elgondolkoztunk Kocsis Zoltán távozásán valamint a kuratórium évek során történt átalakulásán. A szponzori pénzek észrevehető csökkenése miatt egyre nagyobb teher hárult a Fővárosra. A pénzügyi helyzet nagyon kusza és jelen pillanatig nem tudtunk az Alapítványtól a helyzet tisztázására alkalmas kimutatáshoz jutni. Ez félreértésre ad okot annak meghatározásában is, hogy valójában mennyi pénzzel támogatta az Alapítvány a Fesztiválzenekart az elmúlt évek során. Számításaink nem egyeznek, következésképpen konzekvenciáink sem. Az azonban bizonyos, hogy az Alapítvány sokat költ magára, amire a külső támogatók nyújtanak fedezetet.

Jelen pillanatban a Főváros közpénzéből működik egy zenekar, aminek státuszát

nem tudom meghatározni, mert az Alapítvány kétségbe vonja, hogy az együttes fővárosi intézmény lenne. Szerintük a szerződés a Főváros és az Alapítvány mint külső támogatók között kötött a zenekar működtetésére. Nekünk csak annyi közüünk lehet a zenekarhoz, hogy biztosítjuk az évi (jelenleg) 200 milliós bérkeretet. De ha nem fővárosi intézmény, akkor miért ülnek közalkalmazottak a pultok mögött? Alapítványi, egyesületi zenekarnál nincs ilyen. Felelős vezetők szerint ez a lényegyet nem érintő, üres jogászkodás. Ezzel szemben éppen ez tartozik a lényeghez, mert ha nem fővárosi intézmény, akkor viszont közpénzekből fenntartott valamilyen magánzenekar.

Külföldön ez a zenekar megfelelő napi-díjért játszik, miközben kapja tőlünk a havi fix fizetését. Mi viszont nem tudjuk, mit kap az együttes az impresszárióktól, mivel az a pénz az Alapítvány számláján jelentkezik. Turnékon tehát vagy nekünk kellene szerződniük, vagy az Alapítvány mint menedzser kapjon szokásos províziós díjat, esetleg bérelje ki tőlünk az együttest. Tiszta lelkiismerettel mondhatom, mert nálunk kötelezően ellenőrizhető minden kifizetett fillér.

Szomorú a mostani helyzet, hiszen sokáig példamutatóan korszerű fenntartású zenekarként működött a Fesztiválzenekar,

amelyben voltak közpénzek, létesült alapítvány, amelyen keresztül komolyan aktivizálta magát a privát szféra is. Jó lenne, ha kétoldalúvá nyílna az általunk kezdeményezett kommunikáció, hiszen ennek az egész vitának egyetlen igazi vesztese van: a zenekart hosszú évek óta, feltétel nélkül szerető közönség.

Akiknek megszűnt a kuratóriumi tagságuk:

Ascher Tamás
Baló György
Balassa Péter
Erdély Zs. Gábor
Bod Péter Ákos
Henyé Nándorné
Jeney Zoltán
Kádár Béla
Kepecs Gábor
Klenjánszky Tamás
Lengyel Márton
Lenk Géza
Mihályi Gábor
Németh G. Béla
Rigó László
Dr. Széles Zsuzsa
Szöllősy András
Dr. Téglássy Tamás
Wilhelm András
Zombor Gábor
Dr. Rabár Ferenc †

Tóth Anna

ZENEKARI KÖRKÉP AZ EZREDFORDULÓN III.

A Szegedi Szimfonikus Zenekar

„A város a zenészek működését minden lehető alkalommal igénybe vette, körmenetek, városi felvonulások, nagyobb házszenelések alkalmával, sőt 1753. január 24-én, amikor az új akasztófát felállították, még akkor is zenéltettek velük.”

Azaz nem sokat változott két és fél évszázad alatt egy városi zenekar helyzete. Akasztófát ugyan nem avatnak, de a muzikusok bizony megérik, ha a fenntartó településnek jól vagy rosszul megy a sora. Még abban sincsen különbség a 18. század közepe és a millenniumi év között, hogy akkoriban is szívesen alkalmaztak olyan zenészeket, akik tanítani is tudtak. Ez egyben arra is bizonyíték, hogy a szegedi polgárság mindig szerette és igényelte a zenét, annak minden műfaját. Mind a mai napig érződik, hogy Fricsay Ferenc, Figedy-Fichtner Sándor, Vaszy Viktor álltak a külön-

böző összetételben és különböző nevek alatt működő együttes élén. A Szegedi Szimfonikus Zenekar aranykora ilyen minőségű hivatalos megalakulása (1969. augusztus 1.) előtt kezdődött, amikor Vaszy Viktor 1957-es Szegedre való visszatérése után megalakult a város operatársulata. Őt Pál Tamás, Oberfrank Géza, Acél Ervin majd Gyüdi Sándor követte a vezető karmester pulpitusán. Hivatalos megalakulásának dátumától a Szegedi Szimfonikus Zenekar több mint 970 hangversenyt és 2300 operaelőadást játszott. Számos híres vendégművész fordult meg a városban és

újabb hírességeket várnak majd az új évezredben is.

Hogyan látja az együttes mostani helyzetét az egy esztendeje kinevezett vezető karmester (Gyüdi Sándor), a fiatal klarinétos (Tamás Péter) és a nemrég vendégkarmesterként Szegeden járt Gál Tamás?

– Majdnem egy éve beszélgettünk annak kapcsán, hogy Ön lett a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatója. Hogyan értékeli az elmúlt időszakot? Mennyiben sikerült és mennyiben nem sikerült elképzeléseinek, célkitűzéseinek megvalósítása?